

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

21.11.2022. Nr. 1.7-2/1120

Uz 27.09.2022 Nr.

Jelgavas valstspilsētas pašvaldībai

Informācijai:
Personu apvienībai “Civitta”

Par SIA “Jelgavas tirgus”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Jelgavas valstspilsētas pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA “Jelgavas tirgus”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī viedokli ir sniegusi biedrība “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK), tad KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 48,43 % SIA “Jelgavas tirgus” kapitāldaļu pieder Pašvaldībai, bet 51,57 % – SIA “ERA2K TT”.¹

Izvērtējumā norādīts, ka 2016. gadā ar Pašvaldības Domes lēmumu tika nolemts daļu SIA “Jelgavas tirgus” nodot privātā sektora tirgus investoram. Lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz nepieciešamību pārvietot esošo tirgu, izveidojot jaunu tirgus vietas platformu, jo atjaunošanai nepieciešamās investīcijas ir lielākas nekā jauna tirgus platformas izveidei, kā arī bija nepieciešams domāt par perspektīvāku vietas izvēli tirgus darbībai, ņemot vērā, ka vecajā teritorijā bija nepārdomāts teritorijas plānojums.

Tāpat Pašvaldība SIA “Jelgavas tirgus” nomā ir nodevusi 2 zemesgabalus uz 30 gadiem, lai īstenotu tirgus platformas būvniecību jaunajā teritorijā.

Izvērtējumā skaidrots, ka šobrīd Pašvaldības līdzdalība SIA “Jelgavas tirgus” nodrošina

¹ <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/41703007038>

tirgus platformas līdzšinējo darbību, kā arī pārceltās jaunās tirgus platformas izveidi. Līdzdalība nodrošina, ka tiks sasniegts mērķis – jaunās tirgus platformas izbūve, uz ko pamatojoties Pašvaldība piesaistīja privātā tirgus sektora kapitālu, tādējādi samazinot savu līdzdalības apjomu. Līdz ar to iedzīvotāju ieguvums ir pakalpojuma nepārtrauktība, kamēr vēl tiek būvēta jaunā tirgus platforma, tirgotājiem ir pieejama līdzšinējā tirgus platforma, veicinot mazumtirgotāju saimniecisko darbību. Arī SIA “Jelgavas tirgus” noteiktais cenrādis un tā pamatojums tiek saskaņots ar Pašvaldību.

Tāpat Izvērtējumā skaidrots, ka šobrīd esošie riski, ja Pašvaldība pilnībā atteiktos no līdzdalības SIA “Jelgavas tirgus”, būtu saistīti ar jaunā tirgus būvniecības ieceres nerealizēšanu. Jau šobrīd Pašvaldība saskaras ar būvniecības termiņu kavējumiem, kas ir saistīts ar SIA “Jelgavas tirgus” kontrolpaketes turētāja aktuālo kriminālprocesu par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu, kas būvniecību ir aizkavējusi par aptuveni 5 gadiem.

Izvērtējumā norādīts, ka SIA “Jelgavas tirgus” darbības veids ir tirdzniecības organizēšana sava nekustamā īpašuma izīrēšanas un iznomāšanas rezultātā, kā arī tirgus inventāra noma. Tās pakalpojuma saņēmēju loks ir mazumtirdzniecības preču tirgotāji, kas izmanto SIA “Jelgavas tirgus” nodrošināto tirgus platformu. Aptuveni 42 % no tirgotāju skaita ir rūpniecības preču tirgotāji un 58 % ir pārtikas preču tirgotāji. Tirgotāju vidū ir arī mājražotāji, zemnieki, un amatnieki. Tāpat kā pakalpojuma saņēmēji Izvērtējumā norādīti arī iedzīvotāji, kas apmeklē tirgu un iegādājas nepieciešamās preces tirgus teritorijā.

Kā papildu pakalpojumi, kas nav tieši saistīts ar tirgus platformas nodrošināšanu mazumtirgotājiem, Izvērtējumā norādīti cita veida noma, piemēram, reklāmas izvietošana uz SIA “Jelgavas tirgus” piederošajām ēkām un jumta iznomāšana telekomunikāciju uzņēmumam. Izvērtējumā skaidrots, pakalpojums ir racionāls un cieši saistīts ar esošo SIA “Jelgavas tirgus” pamatdarbību, izmantojot jau esošos resursus, kas neprasa papildu investīcijas, jo reklāmas vai cita veida objekti tiek izvietoti uz jau esošās infrastruktūras. Tāpat pakalpojums veicina SIA “Jelgavas tirgus” maksātspēju, kas sastāda aptuveni 3 % no visiem ienākumiem.

Izvērtējumā norādīts, ka SIA “Jelgavas tirgus”, nodrošinot tirgus platformu mazumtirgotājiem vienuviet un tādā apmērā, ir vienīgā, kas nodrošina pakalpojumu. Daļēju konkurenci SIA “Jelgavas tirgus” veido ar citām tirdzniecības vietām, kas sniedz iespēju gan vairumtirgotājiem, gan mazumtirgotājiem veikt saimniecisko darbību. Tomēr citas tirdzniecības vietas kopumā tirgus platformas nodrošina mazākā apjomā, sniedzot iespēju tirdzniecību veikt mazam skaitam tirgotāju, līdz ar to veidojot lielāku konkurenci uz vienu tirgošanās vietu, kas savukārt var ietekmēt pakalpojuma cenu.

Viedokli par Pašvaldības līdzdalību SIA “Jelgavas tirgus” ir sniegusi LTRK, kas uzskata, ka publiskā pārvalde var iesaistīties komercdarbībā, ja tā izpilda vismaz vienu no diviem kritērijiem: 1) publiskas pārvaldes kapitālsabiedrība apsaimnieko valsts interesēm nozīmīgus stratēģiskos aktīvus, nodrošinot to vērtības pieaugumu un tautsaimniecības izaugsmi, vienlaikus nesot atbildību sabiedrības priekšā par to izmantošanu, un/vai 2) iesaistoties komercdarbībā tiek novērstas brīvā tirgus nepilnības². Taču, tā kā viedoklis par SIA “Jelgavas tirgus” diskusijās ar LTRK biedriem netika izveidots, tad LTRK aicina Pašvaldību, lemjot par līdzdalības saglabāšanu šajā kapitālsabiedrībā, ņemt vērā minētos LTRK priekšnoteikumus. Tāpat LTRK aicina pārskatīt šīs kapitālsabiedrības sniegtos pakalpojumus un pēc iespējas vairāk kapitālsabiedrības darbības nodrošināšanā iesaistīt privāto sektoru.

Līdz ar to Izvērtējumā secināts, ka Pašvaldības līdzdalības veids un apjoms ir atbilstošs normatīvo aktu prasībām t.i., SIA “Jelgavas tirgus” nodrošina Pašvaldības funkciju sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu, nodrošinot tirgus platformu mazumtirgotājiem, atbilstoši likuma “Par

² LTRK pamatnostādnes publiskas personas dalībai komercdarbībā. Pieejamas:

https://www.ltrk.lv/sites/default/files/inline-files/LTRK_pn_publisk%20p%20p%20rvaldes%20dal%20abba%20komercd_0.pdf

pašvaldībām” 15. panta pirmajai daļai. Tāpat arī SIA “Jelgavas tirgus” mazina tirgus nepilnību, nodrošinot tirgus platformu pietiekami lielā apjomā, lai to varētu izmantot vairāki mazumtirgotāji, ko šobrīd tirgū nespēj nodrošināt citi pakalpojuma sniedzēji, atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam.

Izvērtējot Pašvaldības Izvērtējumu, KP secina, ka SIA “Jelgavas tirgus” sniedz pakalpojumus (tirdzniecības platformas nodrošināšana) tirgus nepilnības apstākļos, līdz ar to ir konstatējams VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais priekšnoteikums, kad publiskas personas līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama. Tik tālu, cik SIA “Jelgavas tirgus” pati neiesaistās un neplāno iesaistīties tirdzniecībā, bet nodrošina platformu tirdzniecībai tradicionālajā tirgū, KP nesaskata pamatu iebilst.

KP ieskatā, nav mazsvarīgi apskatīt, vai līdzīgi pakalpojumi (piemēram, mazumtirdzniecībā tradicionālajos tirgos un lielveikalos) ir savstarpēji aizstājami, ko vērtējusi arī Pašvaldība. KP norāda, ka, lai arī vērtējums par konkrētās preces tirgu ir balstīts uz specifisku apstākļu novērtējumu katrā individuālā gadījumā, KP līdzšinējā prakse, definējot pārtikas preču mazumtirdzniecību ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības veikalos, nenorāda uz to, ka tirdzniecība tradicionālos tirgos būtu aizstājama ar lielveikaliem³. Arī vērtējot ģeogrāfiskā aspektā, konkrētās preces tirgus parasti ir definēts lokāli administratīvās teritorijas robežās vai pat šaurāk⁴.

Attiecībā uz reklāmas izvietošana uz SIA “Jelgavas tirgus” piederošajām ēkām, KP ieskatā, lai papildpakalpojumu veikšana būtu attaisnojama, jāizpildās visiem turpmāk norādītajiem kritērijiem: 1) pakalpojumi būtiski neietekmē tirgu/konkurenci; 2) pakalpojumi ir racionāli un cieši saistīti ar pamatpakalpojumu; 3) pakalpojumi nodrošina resursu lietderīgu izmantošanu administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs (veicina kapitālsabiedrības maksātspēju) un 4) papildpakalpojums nav saistīts ar būtiskām investīcijām no kapitālsabiedrības puses.

Gadījumā, ja nav novērojama mērķtiecīga ieiešana šo pakalpojumu tirgū, bet gan efektīva savā rīcībā esošo resursu izmantošana, kā arī netiek ietekmēta konkurence, tādā gadījumā minētais pakalpojums pirmšķietami atbilst visiem iepriekš norādītajiem kritērijiem un šo pakalpojumu darbības veikšana pirmšķietami ir attaisnojama un pamatota.

KP secina, ka reklāmas izvietošana uz SIA “Jelgavas tirgus” piederošajām ēkām kopumā ir vērtējama kā loģisks papildu pakalpojums pamatdarbībai, nodrošinot resursu lietderīgu un efektīvu izmantošanu, veicinot kapitālsabiedrības maksātspēju, vienlaikus dodot iespēju privātajiem tirgus dalībniekiem iespēju reklamēt savas preces un pakalpojumus.

³ KP 12.01.2017. lēmums Nr. 2, 29. punkts, https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/7VUAkv16Y2.pdf

⁴ KP 12.01.2017. lēmums Nr. 2, 1.2. sadaļa, https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/7VUAkv16Y2.pdf
KP 30.11.2017. lēmums Nr. 26, 3.2. sadaļa, https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/vvL7heLuyF.pdf

Ņemot vērā Pašvaldības līdzdalības apmēru SIA “Jelgavas tirgus”, KP norāda uz iespēju nākotnē vērtēt Pašvaldības līdzdalības izbeigšanu SIA “Jelgavas tirgus”. Taču vienlaicīgi KP piekrīt Izvērtējumā norādītajam, ka šobrīd Pašvaldības līdzdalība SIA “Jelgavas tirgus” būtu saglabājama, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt tirgus platformas līdzšinējās darbības nepārtrauktību, kā arī riskus, kas saistīti ar jaunā tirgus būvniecības ieceres nerealizēšanu vai termiņu kavējumiem, īpaši ņemot vērā SIA “Jelgavas tirgus” kontrolpaketes turētāja aktuālo kriminālprocesu par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu⁵.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁵ <https://www.jelgava.lv/lv/jaunumi/zinu-arhivs/paredz-pagarinat-jauna-tirgus-buvniecibas-terminu-1/>,
<https://zz.lv/kriminallietu-par-jelgavas-tirgus-pamatkapitala-palielinasanu-un-noziedzigi-iegutu-lidzeklu-legalizesanu-liela-apmera-vai-grupa-saks-iztiesat-novembra-vidu/>